

Nové hnízdiště luňáka červeného (*Milvus milvus*) v Pardubickém kraji

The new breeding locality of the Red Kite (Milvus milvus) in the Pardubice region

Jiří Česák

Ráby 81, 533 52 Staré Hradiště; e-mail: cesakjiri@volny.cz

Areál luňáka červeného (*Milvus milvus*) se rozkládá na Iberském poloostrově, v západní, jižní a střední Evropě a v severozápadní Africe. Evropská populace čítá méně než 25 000 párů (ŠTASTNÝ *et al.* 2006). První novodobé hnízdění luňáka červeného na území ČR po zhruba sto letech bylo prokázáno v roce 1976 na jižní Moravě. V Čechách bylo první hnízdění prokázáno v roce 1979 u Horažďovic (ŠTASTNÝ *et al.* 1996). Od poloviny 70. let 20. století dochází k postupnému nárůstu počtu hnízdících párů v České republice (ŠTASTNÝ *et al.* 2006).

Na Pardubicku byl luňák červený v minulosti zastížen jen sporadicky – v Hromádkově sbírce jsou 2 ex.; samice byla ulovena v roce 1836 u Koloďej a samec v roce 1846 bez udání lokality. Šír dostal jednoho uloveného exempláře asi v 60. letech 19. století od Pardubic. Musílek pozoroval 1 ex. 4.9.1934 nad náměstím v Bohdanči (vše MUSÍLEK 1946). Dne 27.3.1977 pozoroval Kratochvíl 1 pár u Volče (ŠTANCL & ŠTANCLOVÁ 1987). První mě vlastní pozorování luňáka červeného připadlo na 19.3.2000, kdy 1 ex. přelétl nad přírodní rezervací Baroch, přibližně 5 km severně od Pardubic. V letech 2001 až 2003 byl na stejné lokalitě několikrát pozorován na jarním tahu (ČESÁK 2001). Až od roku 2009 jsem častěji pozoroval jednoho až dva ptáky při přeletech nad obcí Ráby a při lovu nad poli v okolí Kunětické hory. Několikrát jsem luňáky pozoroval, jak shání potravu nad polem ve vzdálenosti jen cca 100 metrů od domu, kde bydlím.

Dne 3.4.2011 jsem se dozvěděl od místního myslivce p. Štumra, že v roce 2010 našel hnízdo luňáka červeného u Labe za obcí Kunětice na kraji polního lesíka, ale hnízdění nebylo prý úspěšné. Silný vítr hnízdo údajně shodil. Letos tam jednoho ptáka také pozoroval. Proto jsem se hned ten den vydal hledat místo, kde by měli luňáci hnízdit. V uvedeném prostoru jsem oba luňáky našel, ale hnízdo jsem našel až 17.4. – nacházelo se v katastru obce Kunětice, asi 6 km severovýchodně od Pardubic (kvadrát 5961, koordináty 50°04'N 15°49'E, nadmořská výška 220 m n.m.). Hnízdo bylo umístěno na topolu (*Populus* sp.) asi 18 metrů vysoko na silné boční větvi. Hnízdní strom se nacházel na rozhraní malého polního lesíka a stromořadí, které pokračuje k Labi (obr. 1). Hnízdo bylo umístěno hned nad cestou, po které jezdili lidé auty k chatám v nedalekém lese a hlavně tudy projíždělo hodně cyklistů (viz foto 9 v příloze). Samice v době kontroly na hnízdě seděla a na mou přítomnost nijak nereagovala. Dne 24.5. samice stála na hnízdě a tak jsem usoudil, že v hnízdě by mohla být malá mlád'ata. Při pohledu ze země ale nebyl obsah

hnízda patrný. Dne 3.6. samice létala se samcem nad polem mezi Kuněticemi a Kunětickou horou. Pod hnízdem byly patrné stříkance trusu. Dne 9.6. byla v hnízdě poprvé vidět už velká mláďata.

Dne 11.6. jsme společně se Světlanou Vránovou a jejím synem Jakubem okroužkovali dvě mláďata. Při příležitosti přímé kontroly hnízda (J. Vrána) bylo také zjištěno, že hnízdo bylo postavené z větví a vystlané různými igelity a nějakou stavební izolací. V hnízdě byla dvě mláďata a jedno čisté vejce. Starší mládě mělo na spodním víčku levého oka nějaký výrůstek, ale bylo v dobré kondici (viz foto 10 v příloze). Mladší mládě bylo asi dehydrované a tak dostalo napít a viditelně se mu ulevilo. Obě mláďata byla vyfotografována a okroužkována (obr. 2). Při kontrolách 28.6. a 5.7. obě mláďata v hnízdě stála a 17.7. bylo již hnízdo prázdné a v okolí nebyli luňáci pozorováni. Pod okolními stromy byly ale nalezeny čerstvé stříkance trusu. Dne 29.7. létaly 2 ex. nad polem u obce Dříteč, asi 1 km severozápadním směrem od hnízda a 20.8. létal 1 ex. nad polem u Rábů.

Pravděpodobně se jedná o první úspěšné vyhníždění luňáka červeného v Pardubickém kraji. Ve východních Čechách je luňák červený pozorován spíše jen na tahu (viz např. KADAVA & VOSÁHLOVÁ 2009). Vzhledem k vzestupu hnízdní početnosti luňáka červeného v ČR (ŠŤASTNÝ *et al.* 2006) lze ale očekávat další případy zahníždění i na doposud neobsazených lokalitách.

Souhrn

V příspěvku popisují úspěšné vyhníždění luňáka červeného (*Milvus milvus*) u obce Kunětice (okres Pardubice) v roce 2011. Hnízdo bylo nalezeno 17.4. a bylo umístěno na boční větví topolu ve výšce 18 m přímo nad lesní cestou, na rozhraní polního lesíku a stromořadí. Mláďata byla ze země poprvé zjištěna 9.6. a 11.6. byla při přímé kontrole hnízda okroužkována, v hnízdě bylo přitom zjištěno jedno čisté vejce. Jedná se o první novodobé zahníždění luňáka červeného na Pardubicku.

Summary

Here I describe a case of successful breeding of Red Kite (*Milvus milvus*) near the village of Kunětice (Pardubice district, coordinates 50°04' N 15°49' E, grid no. 5961) in 2011. The breeding site was a small mixed grove connected with alley lining the path. The nest was found on 17 April and was located on thick side-branch of Poplar (*Populus sp.*) in the height of 18 m above a frequented forest path. On 9 June two nestlings could be seen from the ground. On 11 June the nest was directly checked and the nestlings were ringed. Apart from the two nestlings, an egg was found in the nest. This is the first proven breeding case of the Red Kite in the Pardubice region.

Literatura

- ČESÁK J. 2001: Ptactvo přírodní rezervace Baroch a jeho okolí. *Panurus 11*: 31–67.
- KADAVA L. & VOSÁHLOVÁ S. 2009: Výskyt a hníždění luňáka hnědého (*Milvus migrans*) a luňáka červeného (*Milvus milvus*) na Novobydžovsku v roce 2008. *Panurus 18*: 29–33.
- MUSÍLEK J. 1946: Ptactvo Pardubicka. *Pardubice*.
- ŠTANCL L. & ŠTANCLOVÁ H. 1987: Ptactvo Pardubicka II. Bohdanečsko. *Krajské muzeum východních Čech, Pardubice*.

ŠŤASTNÝ K., BEJČEK V. & HUDEC K. 1996: Atlas hnízdního rozšíření ptáků v České republice 1985–1989. *H&H, Praha*.

ŠŤASTNÝ K., BEJČEK V. & HUDEC K. 2006: Atlas hnízdního rozšíření ptáků v České republice 2001–2003. *Aventinum, Praha*.

ISSN 1211-6424

ISBN 978-80-87151-20-4

+ foto v barevné příloze

Obr. 1: Hnízdiště luňáka červeného (*Milvus milvus*), Kunětice, 17.4.2011. Foto: J. Česák.

Fig. 1: Nesting site of Red Kite (*Milvus milvus*), Kunětice, 17 April 2011. Foto by J. Česák.

Obr. 2: Mláďata luňáka červeného, Kunědice, 11.6.2011. Foto: J. Česák.

Fig. 2: Red Kite nestlings, Kunědice, 11 June 2011. Photo by J. Česák.